

INRICHTINGSVISIE ECOLOGISCHE VERBINDINGSZONE ALM-POMPVELD-STRUIKWAARD

HOOGHEEMRAADSCHAP ALM EN BIESBOSCH

28 maart 2002

Inhoud

1	<u>Inleiding</u>	3
2	<u>Karakteristiek en doelstellingen voor de EVZ</u>	4
2.1	<u>Karakteristiek van de te verbinden gebieden</u>	4
2.2	<u>Doelstellingen ecologische verbindingszone</u>	5
2.3	<u>Ruimte- en inrichtingseisen</u>	5
3	<u>Inrichtingsvisie op hoofdlijnen</u>	7

HOOFDSTUK

1 Inleiding

Aan de waterlopen tussen de Alm en het Pompveld en het Pompveld en de Struikwaard is in het waterhuishoudingsplan van de provincie Noord-Brabant de functie ecologische verbindingszone binnen de natte Groene Hoofdstructuur toegekend.

De ecologische verbindingszones moeten de vlakvormige elementen (zoals het Pompveld en de Struikwaard) verbinden tot een nat groen netwerk.

In het Masterplan “Natte Groene Hoofdstructuur Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch heeft het waterschap beschreven op welke wijze zij de invulling wil geven aan de natte Groene Hoofdstructuur. Aan de verbindingszone tussen de Alm, het Pompveld en de Struikwaard is in het Masterplan Groene Hoofdstructuur Alm en Biesbosch de bijzondere verbindingfunctie toegekend (uitwerking zie kader).

MODEL ECOLOGISCHE VERBINDINGSZONE MET EEN BIJZONDERE VERBINDINGSFUNCTIE

Doel van de verbindingszone is het bevorderen van de verspreiding en leefmogelijkheden van oever- en watergebonden fauna: amfibieën, dagvlinders van vochtige biotopen, kleine zoogdieren en op lange termijn de Otter.

De ecologische verbindingszone bestaat uit een corridor van gemiddeld 25 meter breed met dichte rietkragen, struweel en helder, schoon water. Stapstenen met een minimale omvang van 1 ha op een onderlinge afstand van maximaal 500 m bestaan uit moeras, bosschages en overige dichte vegetatie.

In de voorliggende inrichtingsvisie zijn de doelen en de inrichting van voor de ecologische verbindingszone Alm-Pompveld-Struikwaard nader uitgewerkt. De inrichtingsvisie is een visie op hoofdlijnen en is zonder overleg met de streek opgesteld. De visie geeft een kader voor de op korte termijn te realiseren deelprojecten. Eén van de deelprojecten is de realisering van een deel van de corridor aansluitend aan de Alm bij de recent aangelegde rotonde ter hoogte van de Almweg bij Waardhuizen-Stenenheul.

HOOFDSTUK

2 Karakteristiek en doelstellingen voor de EVZ

2.1

KARAKTERISTIEK VAN DE TE VERBINDEN GEBIEDEN

De ecologische verbindingszone vormt een netwerk van het dal van de Alm, het Pompveld en de Struikwaard met als doel de uitwisseling bevorderen van flora en fauna tussen deze gebieden. Om de ruimte- en inrichtingseisen voor de ecologische verbindingszone vast te stellen zijn de aard en de waarden binnen de te verbinden gebieden van belang.

Alm

De Alm is een kleine rivier tussen Giessen en de Rijksweg A27. De Alm heeft een functie als verbindingszone en tegelijkertijd leefgebied voor vissen, amfibieën, dagvlinders, vogels, kleine zoogdieren en flora van moeras, vochtige en natte graslanden en bosschages. Recentelijk is voor een deel van de Alm reeds invulling gegeven aan deze functie door de natuurvriendelijke inrichting van de oever (afwisseling van steile en flauwe oevers) en de aanleg van poelen voor amfibieën en paaiplaatsen voor de vissen. Het beheer en onderhoud van de oever wordt afgestemd op de natuurfunctie van de waterloop.

Het Pompveld

Het Pompveld wordt gekenmerkt door een afwisseling van vochtig schraalland, moeras, grienden en populierenbossen. Recentelijk zijn in een deel van het gebied maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit en –kwantiteit uitgevoerd. Zuivering van het water vindt plaats via een helofytenfilter en plaatselijk is een deel van de verrijkte bovengrond verwijderd en het waterpeil opgezet voor de ontwikkeling van vochtige schraalgraslanden (Dotterbloemhooilanden). In het Pompveld komt naast algemene amfibiesoorten als Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander de Heikikker voor. De grienden zijn van belang voor vogels als de Blauwborst, Bosrietzanger en Bosuil.

Struikwaard

De natuurwaarden van de Struikwaard beperken zich in de huidige situatie tot een klein gebied dat in het kader van de dijkverzwaring is ingericht en ontwikkeld tot moeras met enkele bosschages en water en de dijkflora.

In de toekomst zullen de Struikwaard en aangrenzende Rijswijksche Waard overwegend bestaan uit moerassen, ruigten en struwelen, plaatselijk afgewisseld met ooibosjes.

In de huidige situatie wordt de uitwisseling van soorten tussen de gebieden beperkt door de doorsnijding met wegen, intensieve landbouwgebieden en een bedrijventerrein.

2.2

DOELSTELLINGEN ECOLOGISCHE VERBINDINGSZONE

Uitwisseling van soorten tussen de drie gebieden kan bijdragen aan de soortenrijkdom binnen de gebieden en verhoogt de overlevingskansen van flora en fauna. Vanuit de huidige en toekomstige waarden van de drie gebieden zijn gidssoorten voor de ecologische verbingszone geselecteerd. Tussen de Alm en het Pompeveld gaat het om soorten van moeras, vochtige en natte graslanden met klein water en bosschages. Gidssoorten zijn amfibieën (Groene kikker, Kleine watersalamander), moerasvogels (Rietzanger), dagvlinders (Kleine vuurvliinder) en kleine zoogdieren (Waterspitsmuis). De Struikwaard wordt in de toekomst grotendeels gekenmerkt door grootschalige ontwikkeling van rietmoeras, wilgenstruweel en ruigte. Uitwisseling van soorten tussen de Struikwaard en het Pompeveld richt zich daarom met name op soorten gebonden aan deze ecosystemen, die ook in het Pompeveld voorkomen. De verbinding richt zich in tegenstelling tot de verbinding tussen de Alm en het Pompeveld niet op soorten van vochtige en natte schraallanden. Gidssoorten voor de ecologische verbingszone tussen het Pompeveld en de Struikwaard zijn moerasvogels (Blauwborst en Rietzanger), dagvlinders van struweel en moerassen en kleine zoogdieren (Waterspitsmuis).

2.3

RUIMTE- EN INRICHTINGSEISEN

Voor het vaststellen van de ruimte- en inrichtingseisen zijn de richtlijnen voor provinciale verbingszones uit het programma TOVER gebruikt (Alterra, 2001). TOVER beschrijft de inrichtingseisen aan de hand van “ecoprofielen”.

Een ecoprofiel is kenmerkend voor de eisen aan ruimtelijke samenhang en het type ecosysteem voor een groep van soorten. Een ecoprofiel wordt gesymboliseerd door een soort. In tabel 2.1 en 2.2 zijn respectievelijk de ecoprofielen en ruimte- en inrichtingseisen voor de verbinding van de Alm naar het Pompeveld en de verbinding van het Pompeveld naar de Struikwaard weergegeven.

Tabel 2.1 Ecoprofielen en ruimte- en inrichtingseisen Alm-Pompeveld

Ecoprofiel	Inrichting stapstenen	Ruimte stapstenen	Inrichting corridor	Ruimte corridor
Poelkikker	grasland met klein water	5,5 ha op maximaal 500 m	waterloop, droge ruigte, struweel	25 m breed met maximale onderbreking van 50 m
Klaverblauwtje (komt niet in gebied voor maar staat voor dagvlinders van graslanden)	schraalgrasland	5,5 ha op maximaal 1000 m	-	-
Waterspitsmuis	moeras, struweel en groot water	1 ha op 1500 m	waterloop, natte ruigte, moeras	25 m breed met maximale onderbreking van 50 m
Rietzanger	moeras, struweel en grootwater	5,5 ha op 2500 m	-	-

Tabel 2.2 Ecoprofielen en ruimte- en inrichtingseisen Pompveld-Struikwaard

Ecoprofiel	Inrichting stapstenen	Ruimte stapstenen	Inrichting corridor	Ruimte corridor
Grote vuurvliinder (komt niet in gebied voor maar staat voor dagvlinders van moerassen)	moeras, struweel en groot water	5,5 ha op maximaal 1000 m	-	-
Waterspitsmuis	moeras, struweel en groot water	1 ha op 1500 m	waterloop, natte ruigte, moeras	25 m breed met maximale onderbreking van 50 m
Rietzanger	moeras, struweel en grootwater	5,5 ha op 2500 m	-	-
Blauwborst	moeras, struweel en groot water	30 ha op 2500 m	-	-

HOOFDSTUK

3

Inrichtingsvisie op
hoofdlijnen

De doelstellingen en ruimte- en inrichtingseisen uit hoofdstuk 2 zijn vertaald naar een visie voor de ecologische verbindingszone op hoofdlijnen. De ecologische verbindingszone Alm-Pompveld-Struikwaard is hiertoe in twee tracés verdeeld:

1. waterlopen tussen de Alm (ter hoogte van de Almweg) en het Pompveld;
2. waterlopen tussen het Pompveld en de Struikwaard.

De inrichtingsvisie is op de bijgevoegde kaart weergegeven.

Verbindingszone Alm-Pompveld

Dit tracé volgt in het eerste deel de Almweg. Ten noorden van de Almweg wordt een corridor ingericht van gemiddeld 25 meter breed, bestaande uit grasland, struweel en moeras. Ten zuiden van de Almweg ligt een eendekooi. Deze eendekooi kan met enige omvorming van het populierenbos naar een meer natuurlijk bos benut worden als stapsteen in de ecologische verbindingszone. Hetzelfde geldt voor het aangrenzende populierenbos, en ten noorden van de Eendekooi.

In het Natuurgebiedplan is ten noorden van het Pompveld in de ecologische verbindingszone een natuurontwikkelingsgebiedje aangegeven voor de ontwikkeling van moeras. Dit gebied kan in samenhang met de aanleg van een poel benut worden als stapsteen binnen de evz. Op deze wijze zijn er geen aanvullende stapstenen nodig en kan worden volstaan met de ontwikkeling van een corridor. Op drie plaatsen zijn er doorsnijdingen met wegen en zijn faunapassages nodig voor amfibieën en kleine zoogdieren.

Verbindingszone Pompveld-Struikwaard

Dit tracé volgt de rechte waterloop tussen het Pompveld en de Struikwaard. Langs de waterloop wordt een corridor ingericht bestaande uit moeras, ruigte en struweel.

Direct ten noorden van het Pompveld ligt een griend met populierenbosje. In het natuurgebiedsplan is voorgesteld ten westen en in het verlengde van dit bosje moeras te ontwikkelen. Dit moeras vormt de eerste stapsteen in de evz. Ten noorden van de weg naar Heusden loopt het tracé door een bedrijventerrein. Naar verwachting kan hier niet de volledige breedte van de corridor gerealiseerd worden. Dit tracé vormt echter de meest directe verbinding naar de Struikwaard en heeft hierdoor de voorkeur buiten een variant om het bedrijventerrein.

Ter hoogte van de doorsnijding met de noordelijk gelegen Parallelweg is een locatie aangewezen voor de inrichting van een moerasstapsteen. De verbinding takt via de dijk aan bij de Struikwaard.

Op drie plaatsen zijn er doorsnijdingen met wegen en zijn faunapassages nodig voor kleine zoogdieren.